

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

Ярослав РЕДЬКВА

«31» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)»

(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма

Спеціальність

Галузь знань

Рівень вищої освіти

Факультет

Мова навчання

«Українська мова та література»

A4 Середня освіта

A Освіта

другий бакалаврський

філологічний

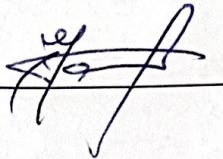
українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)» **складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література».**

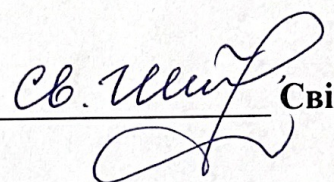
Розробник: **Гуцуляк Тетяна Євгенівна**, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, доцент.

Викладач: **Гуцуляк Тетяна Євгенівна**, професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, доцент.

Погоджено з гарантом ОП **Валентин МАЛЬЦЕВ**

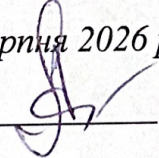
Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Завідувач кафедри **Світлана ШАБАТ-САВКА**

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова методичної ради **Алла АНТОФІЙЧУК**

Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб подати студентам вичерпні знання про морфемний і словотвірний рівні української мови, розкрити специфіку морфемних одиниць (морфем, морфів, аломорфів), системний характер відношень між ними та представити їх важливість у зв'язку з процесами словотворення та словозміни. Сприяти підготовці студентів другого курсу до викладацької та науково-дослідної роботи, формувати цілісне розуміння про морфемно-словотвірний рівень української мови як невід'ємну частину для досягнення всіх інших мовних рівнів.

Пререквізити:

Українська мова (шкільний курс).

Вступ до мовознавства.

Сучасна українська мова (фонетика).

Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія, лексикографія).

Навчальна дисципліна «Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність вільно і грамотно здійснювати усну та письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 4. Здатність критично й творчо мислити, генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу та підприємливість, застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність утілювати власні стратегії навчання упродовж життя, бути готовим до безперервного професійного розвитку.

Фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність забезпечувати здобуття освіти державною мовою, формувати й розвивати мовно-комунікативну компетентність учнів.

ФК 8. Здатність розуміти специфіку мовознавчих / літературознавчих напрямів і шкіл, здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу, оперувати сучасною мовознавчою / літературознавчою термінологією, інтерпретувати та обґрунтувати погляди різних дослідників щодо відповідних проблем.

ФК 9. Здатність розуміти значення української мови як державної в житті українського народу, адекватно використовувати мовні ресурси в процесі фахової та міжособистісної комунікації, формувати й розвивати в учнів мовно-комунікативну компетентність.

ФК 11. Здатність розуміти теоретичні засади української графіки, фонетики, орфоепії, орфографії, лексикології, фразеології, лексикографії, морфології, синтаксису та пунктуації.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 1. Вільно володіти українською мовою, вміти послуговуватись нею у професійному спілкуванні.

ПРН 3. Критично й творчо мислити, генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу та підприємливість, застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ПРН 10. Аналізувати мовні та літературні явища у взаємозв'язку і взаємозалежності.

ПРН 12. Володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства / літературознавства, вільно оперувати мовознавчою / літературознавчою термінологією.

ПРН 25. Систематично підвищувати рівень своєї професійної діяльності, продуктивно організовувати процес самонавчання та самовдосконалення.

Студент повинен розуміти:

1. Теоретичні засади та основні завдання й предмет навчальної дисципліни, її важливість для здобуття фаху.
2. Сучасні підходи та методологію у дослідженнях морфемної структури слів української мови та основні принципи їх творення.
3. Важливість навчальної діяльності для майбутньої професії.

Студент повинен вміти:

1. Обґрунтовано пояснювати основні термінологічні поняття, традиційні та нові концепції, пов'язані зі сферами морфеміки й словотвору сучасної української мови.
2. Володіти сукупністю знань про структуру та основні одиниці морфемно-словотвірного рівня української мови, уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису.
3. Організовувати та структурувати етапи самостійної навчальної роботи та наукових пошуків.
4. Добирати наукову літературу, аналізувати та опрацьовувати її з метою використання для підготовки до занять з сучасної української мови.
5. Виокремлювати в наукових текстах основні проблеми, узагальнювати та оцінювати їх актуальність і важливість для подальшого використання у навчальній та науково-методичній роботі.
6. Коректно підходити до цитування наукових джерел та використовувати апарат зносок.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	3	90	30	30	–	–	30	–	іспит
Заочна	2	3	3	90	6	6	–	–	78	–	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	Усього	у тому числі						усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.			л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Особливості морфемної структури слів української мови												
Тема 1. Слово — основна формально-семантична одиниця мови і носій комплексу лінгвістичних значень	6	2	4					1	–	1			
Тема 2. Базові термінологічні поняття морфеміки. Визначення морфеми, морфа, аломорфа	7	2	2			3		6	1	–			5
Тема 3. Морфемні структури слів сучасної української мови	6	2	2			2		2					2
Тема 4. Класифікація морфем сучасної української мови	14	6	4			4		11	1	–			10

Тема 5. Кореневі морфеми. Спільнокореневі слова. Основа слова. Проблеми вивчення теми в ЗЗСО	8	2	2			4	8	1	1			6
Разом за ЗМ1	41	14	14			13	28	3	2			23
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Словотвір сучасної української мови. Морфологічні й неморфологічні способи словотворення. Структурно-системна організація похідних одиниць української мови											
Тема 1. Базові поняття теорії словотвору. Загальна характеристика способів творення слів української мови. Вивчення способів словотворення в ЗЗСО	4	2	2				1	1	–			
Тема 2. Загальна характеристика способів творення слів української мови. Морфологічний спосіб словотворення: особливості його вияву щодо деривації слів різних частин мови	16	4	4			8	23	–	1			22
Тема 3. Неморфологічні способи створення слів. Морфолого-синтаксичний спосіб. Проблеми вивчення теми в ЗЗСО	7	2	2			3	12	1	1			10
Тема 4. Особливості творення слів української мови лексико-синтаксичним і лексико-семантичним способами	10	4	4			2	12	1	1			10
Тема 5. Комплексні одиниці словотвірної системи мови.	6	2	2			2	8					8
Тема 6. Морфемний і словотвірний аналіз слів – як різновиди	6	2	2			2	6		1			5

лінгвістичного розбору												
Разом за ЗМ 2	49	16	16			17	62	3	4			55
Усього годин	90	30	30			30	90	6	6			80

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Слово – основна формально-семантична одиниця мови і носій комплексу лінгвістичних значень План 1. Слово – як об’єкт дослідження морфеміки й словотвору. Слово – носій комплексу лінгвістичних значень. 2. Поняття про морфеміку. Предмет і завдання морфеміки. 3. Зв’язок морфеміки з іншими мовознавчими дисциплінами.
1.2	Базові термінологічні поняття морфеміки. Визначення морфеми, морфа, аломорфа План 1. Дискусійні аспекти у визначенні поняття <i>морфема</i>. 2. Морф – конкретний вияв морфеми. Зіставлення понять морфема і морф. 3. Аломорф, причини виникнення аломорфів. Кореневі, суфіксальні й префіксальні аломорфи. 4. Варіанти морфем.
1.3	Морфемні структури слів сучасної української мови План 1. Морфемна структура слова та ступені її реалізації: 1. 1. Морфемні структури простих за будовою слів, «морфемний портрет української мови». 1. 2. Морфемні структури складних за будовою слів. 2. Морфемні словники української мови.
1.4	Класифікація морфем сучасної української мови План 1. Класифікація морфем за характером значення. 2. Класифікація афіксів за місцем розташування у слові. 3. Класифікація морфем за функціями. 4. Типи афіксів за способом їх вираження (за формою). 5. Класифікація морфем за походженням. 6. Класифікація морфем за частотністю вживання.

1.5	Кореневі морфеми. Спільнокореневі слова. Основа слова План 1. Роль кореня в організації лексичного значення слова. Принципи виділення кореневих морфем. Проблеми вивчення теми в ЗЗСО. 2. Історична мінливість морфологічної будови слова: 2. 1. Первинні (прості) і вторинні (складні) кореневі морфеми. 2. 2. Спрощення основи слова. 3. Поділ коренів за способом вживання: 3. 1. Вільні і зв'язані кореневі морфеми. 3. 2. Вільні і зв'язані основи слова. 4. Поняття про аброкорені.
2.1	Базові поняття теорії словотвору. Вивчення способів словотворення в ЗЗСО План 1. Поняття про словотвір. 2. Зв'язок словотвору з іншими лінгвістичними науками (лексикологією, синтаксисом, морфемікою). 3. Об'єкт і завдання словотвору. 4. Похідне слово – як основна одиниця словотвору: 4. 1. Словотвірна структура похідного слова, словотвірна мотивація. 4. 2. Твірна основа і словотворчий формат. 4. 3. Словотвірне значення слова.
2.2	Загальна характеристика способів творення слів української мови. Морфологічний спосіб словотворення: особливості його вияву щодо деривації слів різних частин мови План 1. Поняття про спосіб словотворення. Критерії розмежування способів словотворення. 2. Класифікація способів словотворення. 3. Морфологічний спосіб творення: загальна характеристика. 4. Словотвірний аналіз слова.
2.3	Неморфологічні способи створення слів. Морфолого-синтаксичний спосіб. Проблеми вивчення теми в ЗЗСО План 1. Неморфологічні способи творення слів: загальна характеристика. Проблеми вивчення теми в ЗЗСО. 2. Морфолого-синтаксичний спосіб, найпоширеніші його різновиди: 2. 1. Явище субстантивації, повна і часткова субстантивація. 2. 2. Явище адвербіалізації. 2. 3. Явище ад'єктивації. 3. Інші типи морфолого-синтаксичного способу словотворення.

2.4	Особливості творення слів української мови лексико-синтаксичним і лексико-семантичним способами План 1. Лексико-синтаксичний спосіб словотворення, специфіка вияву для слів різних частин мови. 2. Лексико-семантичний спосіб словотворення, його різновиди.
2.5	Комплексні одиниці словотвірної системи мови План 1. Системність словотворчих процесів і її вираження у словотвірній моделі, словотвірному типі, словотвірній категорії. 2. Комплексні одиниці словотвору: 2. 1. Словотвірна пара. 2. 2. Словотвірний ланцюг. 2. 3. Словотвірна парадигма. 2. 4. Словотвірне гніздо.
2.6	Морфемний і словотвірний аналіз слів – як різновиди лінгвістичного розбору 1. Методика виконання морфемного аналізу слова. Розбір слів за будовою в ЗЗСО. 2. Методика виконання словотвірного аналізу слова. Вивчення теми на уроках у ЗЗСО.

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми
1.	Слово – основна формально-семантична одиниця мови і носій комплексу лінгвістичних значень <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Засоби вираження лексичного, граматичного і словотвірного значень у структурі непохідних і похідних слів. 2. Флексія як засіб вираження граматичного значення слова (на базі словоформ змінних частин мови). 3. Форми слів і спільнокореневі слова: особливості значення й морфемної будови
2.	Базові термінологічні поняття морфеміки: морфема, морф, аломорф <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План

	1. Визначення та аналіз за різними науковими джерелами базових термінологічних понять морфеміки. 2. Встановлення та характеристика основних ознак морфеми: 2. 1. Формальне вираження морфеми. 2. 2. Значеннєвий характер морфеми. 2. 3. Узагальнений, інваріантний статус морфеми. 2. 4. Відтворюваність морфеми відповідно до моделей мови. 3. Співвідношення морфеми і морфа.
3.	Аломорфи кореневих та афіксальних морфем. Фонетичні зміни, пов'язані з їх появою. Варіанти морфем <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Аломорфи кореневих морфем, причини їх появи. 2. Аломорфи префіксальних і суфіксальних морфем, причини їх появи. 3. Варіанти морфем, специфіка використання.
4.	Морфемні структури слів української мови. Схеми морфемних структур <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Морфемні структури іменників та прикметників (простих і складних за будовою). 2. Морфемні структури дієслівних форм. 3. Морфемні структури прислівників.
5.	Основні класифікаційні ознаки морфем. Класифікація морфем за місцем у слові та за характером значення <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Специфіка кореневих та афіксальних морфем. Спільні та відмінні ознаки афіксів. 2. Поняття про конфікс та принципи його встановлення в морфемній структурі слова. 3. Принципи виділення афіксоїдів. 3. 1. Префіксоїди. 3. 2. Суфіксоїди.
6.	Типи морфем за формою, частотністю вживання і походженням <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками.</i> План 1. Поділ афіксів на виражені (субстанціональні) та нульові. Принципи виокремлення нульових суфіксів, їхні значення. 2. Поняття про субморфи та принципи їх виокремлення в будові слова.

	3. Поняття про уніфікси. 4. Питомі й запозичені афікси. 5. Складні за будовою префікси й суфікси.
7.	Класифікація морфем за функціями <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Поділ морфем за семантичною функцією. 2. Специфіка семантики мутаційних, модифікаційних і транспозиційних афіксів. 3. Формотворчі афікси: 3. 1. Формотворчі префікси. 3. 2. Формотворчі суфікси. 3. 3. Формотворчі постфікси. 3. 4. Формотворчі конфікси.
8.	Кореневі морфем <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Принципи виділення коренів у морфемній структурі слова. Спільнокореневі слова. Омокорені. 2. Поділ коренів за походження. Специфіка виділення первинних і вторинних кореневих морфем. 3. Поділ коренів за способом вживання на вільні та зв'язані.
9.	Основа слова <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Різні підходи до встановлення основи слова. 2. Похідні і непохідні основи. 3. Формотворчі та словозмінні основи слова. 4. Історичні зміни в морфемному складі слова (спрощення, перерозклад, ускладнення). 5. Морфемний аналіз слова
10.	Похідне слово – основна одиниця словотвору <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Поняття про похідне і твірне слово. Ступені похідності. 2. Твірна основа, принципи її виокремлення, особливості структури. 3. Словотворчий формант. Типи словотворчих формантів для слів, утворених різними способами словотворення. 4. Принципи встановлення твірної бази похідних слів.
11.	Загальна характеристика способів словотворення.

	Морфологічний спосіб творення слів <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Критерії розмежування способів словотворення. 2. Загальна характеристика морфологічного способу: афіксальне й безафіксне творення слів. 3. Продуктивні різновиди морфологічного творення іменників, дієслів, прикметників і прислівників. 4. Словотвірний аналіз слів, утворених морфологічним способом.
12.	Складання – як окремий спосіб творення слів. Аббревіація <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Основоскладання (композиція). Особливості творення іменників та прикметників композитів. 2. Словоскладання. Правопис складних слів. 3. Аббревіація – як самостійний спосіб словотворення. Типи аббревіатур.
13.	Творення слів української мови морфолого-синтаксичним, лексико-синтаксичним та лексико-семантичним способами <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Особливості морфолого-синтаксичного способу, його різновиди. Принципи розмежування перехідних явищ. 2. Лексико-синтаксичний спосіб творення іменників, прикметників, числівників та прислівників. 3. Лексико-семантичний спосіб творення слів: апелятивація, онімізація, трансонімізація. Поява омонімів.
14.	Системна організація похідних слів української мови <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді; робота зі словниками (тлумачними та морфемними).</i> План 1. Принципи об'єднання слів у словотвірні типи й категорії. 2. Особливості словотвірного ланцюга, словотвірної парадигми та словотвірного гнізда.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)» включає різні види робіт:

- 1) прочитання та конспектування теоретичного матеріалу за рекомендованими до кожної лекції джерелами;

- 2) аналіз словникових статей з різних лексикографічних джерел;
- 3) виписування фактичного матеріалу з текстів різних стилів української мови;
- 4) підготовка до аудиторних (практичних) занять;
- 5) самостійне поглиблене опрацювання тем освітнього компонента згідно з навчально-тематичним планом.

Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть годин
1.2. Базові термінологічні поняття морфеміки. Визначення морфеми, морфа, аломорфа	➤ Підготувати усний виступ про особливості термінологічних визначень понять морфема, морф, аломорф за базовими науковими та науково-довідковими працями з морфеміки. Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за такими джерелами: а) Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Український словотвір у термінах. Словник-довідник. Тернопіль: Джура, 2007. 260 с. б) Вакарюк Л. О. Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль. 2010. 200 с. в) Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ярошевич І. А. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с. г) Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. 2-ге вид., доповнене. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 328 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000663; URL: https://www.twirpx.com/file/232630/ д) Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm ➤ Підготувати письмово порівняльну таблицю з наведенням теоретичного матеріалу з теми «Будова слова» за шкільними підручниками. Звернути увагу на те, визначення яких термінів пропонують учням. Сформулювати свою думку про достатність теоретичних відомостей для розуміння теми. Для цього потрібно дібрати й законспектувати матеріал за працями: а) Авраменко О. Українська мова: підруч. для 5 кл. закл. загальн. середн. освіти Київ: Грамота, 2022. 208 с. б) Заболотний О. В., Заболотний В. В. Українська мова: підруч. для 5-го кл. закл. заг.серед. освіти. Київ: Генеза, 2022. 240 с. в) Онатій А. В., Ткачук Т. П. Українська мова : підручник для 6 кл. закладів загальн. середн. Освіти.	3

	Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2023. 288 с.	
1.3. Морфемні структури слів сучасної української мови	➤ Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про особливості морфемних структур слів української мови, які формують її «морфемний портрет». Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за працями: а) Карпіловська Є. А. Здобутки академічної структурної та математичної лінгвістики у моделюванні українського слова. <i>Українська мова</i>. 2019. № 1. С. 18–35. б) Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Морфемні структури слів у сучасній українській літературній мові. <i>Мовознавство</i>. 1991. № 4. С. 10–21. в) Клименко Н. Ф. Морфемна структура слова як одиниця типологічного опису мов. <i>Мови європейського культурного ареалу: Розвиток і взаємодія</i>. Київ, 1995. С. 199–215.	2
1.4. Класифікація морфем сучасної української мови	➤ Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про специфіку афіксоїдів, що їх виділяють у морфемній будові слів української мови. Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за працями: а) Віняр Г. М. Новий префіксоїд у словотвірній системі української мови. <i>Філологічні студії: наук. вісник КДПУ</i>. Кривий Ріг, 2011. Вип. 6. С. 100–105. б) Городенська К. Г. Префікси і префіксоїди в українській мові. <i>Мовознавство</i>. 1986. № 1. С. 36–41. URL: https://www.scribd.com/document/482890745 б) Копетько Т., Віняр Г. Активність словотвірних типів з префіксами <i>над-</i>, <i>супер-</i>, <i>гіпер-</i>, <i>ультра-</i>, <i>архі-</i> в українській мові кінця XX – початку XXI століття. <i>Наукові праці викладачів, докторантів, аспірантів, магістрів та студентів</i>. Кривий Ріг, 2006. Вип. 15. С. 95–97. в) Селігей П. О. Етимологічний словник запозичених суфіксів і суфіксоїдів в українській мові. Київ: Академперіодика, 2014. 324 с. ➤ Підготувати письмове повідомлення для участі в дискусії про принципи виділення нульових суфіксів у словах української мови. Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за працями: а) Білоусенко П. І. До питання про витоки нуль суфіксальної деривації іменника (суфікс <i>-ja</i>). <i>Рідне слово в етнокультурному вимірі</i>. 2015. С. 34–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsev_2015_2015_6. б) Вакарюк Л. О. Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль. 2010. 200 с. в) Мізіна О. І. Місце нульової суфіксації серед способів	4

	словотворення. <i>Наукові записки Національного університету «Острозька академія»</i> . 2015, Вип. 58. С. 47–50. URL: https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2015/n58/20.pdf	
1.5. Кореневі морфеми. Спільнокореневі слова. Основа слова. Проблеми вивчення теми в ЗЗСО	➤ Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про специфіку історичних змін у структурі кореневих морфем української мови; принципи розмежування первинних і вторинних коренів. Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за працями: а) Ковалик І. І. Основні проблеми вчення про словотвір. <i>Мовознавство</i>. 1970. № 10. С. 22–29. б) Полюга Л. М. Вторинні кореневі морфеми. <i>Полюга Л. М. Словник українських морфем</i>: понад 45 000. Вид 3-є, допов. і випр. Київ: Довіра. 2009. С. 523–530. в) Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 275–276. URL: http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm	4
2.2. Загальна характеристика способів творення слів української мови. Морфологічний спосіб словотворення: особливості його вияву щодо деривації слів різних частин мови	➤ Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про специфіку складання (основоскладання і словоскладання) як окремого способу словотворення. Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за працями: а) Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Український словотвір у термінах. <i>Словник-довідник</i>. Тернопіль: Джура, 2007. 260 с. б) Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. Київ, 1999. 207 с. в) Клименко Н. Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові: монографія. Київ: Наукова думка, 1984. 252 с. ➤ Підготувати письмове повідомлення для участі в дискусії про специфіку аббревіації та її самостійний статус як способу словотворення. Для цього потрібно прочитати й законспектувати матеріал за працями: а) Климюк М. Аббревіація в українській періодиці початку ХХІ сторіччя. <i>Типологія та функції мовних одиниць</i>: наук. журнал. Луцьк, 2016. № 2 (6). С. 63–74. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/11934 б) Нелюба А. М. Про „словотвірний” статус аббревіатур. <i>Актуальні проблеми українського словотвору</i>. Збірник статей. Івано-Франківськ, 2002. С. 131–140. в) Нелюба А. М. Економія в словотвірній номінації української мови (Системний вимір): Монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2014. 184 с.	8

2.3. Неморфологічні способи створення слів. Морфолого- синтаксичний спосіб. Проблеми вивчення теми в ЗЗСО	➤ Підготувати конспект про специфіку морфолого-синтаксичного способу словотворення. Для цього потрібно опрацювати інформацію з таких джерел: а) Гринчишин Д. Г. Явище субстантивації в українській мові. Київ: Наук. думка, 1965. 112 с. б) Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. С. 18–37. в) Кучеренко І. Семантична основа ад’єктивних слів. <i>Актуальні проблеми граматики</i>. Львів, 2003. С. 6–37. г) Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 275–276. URL: http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm	3
2.4. Особливості творення слів української мови лексико- синтаксичним і лексико- семантичним способами	➤ Підготувати конспект про специфіку лексико-семантичного способу словотворення. Для цього потрібно опрацювати інформацію з таких джерел: а) Карпенко Ю. О. Синхронічна сутність лексико-семантичного способу словотвору. <i>Мовознавство</i>. 1992. № 4. С. 3–11. б) Невідомська Л. Ще раз про сутність лексико-семантичної деривації. <i>Актуальні проблеми українського словотвору. Збірник статей</i>. Івано-Франківськ, 2002. С. 105–117. в) Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 275–276. URL: http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm г) Шпачук Л. Р. Про деякі погляди на лексико-семантичний спосіб словотвору. <i>Українська мова: питання системи і функціонування</i>. Кривий Ріг, 1995. С. 8–41. URL: https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/10507	2
2.5. Комплексні одиниці словотвірної системи мови	➤ Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про особливості систематизування похідних слів у «<i>Кореневому гніздовому словнику української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями</i>» Є. А. Карпіловської (Київ, 2002. 908 с.). Для цього потрібно опрацювати вступну статтю до словника та виписати і проаналізувати 2 (3) словотвірних гнізда (на вибір студента).	2
2.6. Морфемний і словотвірний аналіз слів – як різновиди лінгвістичного	➤ Підготувати письмові матеріали для обговорення проєкту «Труднощі морфемного і словотвірного аналізу слів української мови, специфіка виконання в ЗЗСО». Для цього потрібно опрацювати інформацію з таких джерел:	2

розбору	а) Валюх З. Про словотворення в романі Ліни Костенко «Берестечко». <i>Урок української</i> . 2001. № 9. С. 23–25. б) Вільчинська Т. Морфемний і словотвірний аналіз у школі. <i>Дивослово</i> . 2003. № 6. С. 22–23. в) Квашук А. Будова слова в українській мові. <i>Українська мова й література в школі</i> . 2002. № 7. С. 39–47. г) Передрій Г. Вивчення складних питань шкільного словотвору. <i>Дивослово</i> . 2004. № 2. С. 29–32.	
----------------	--	--

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Методи навчання і викладання:

- ✓ практичний метод (практичні вправи, практичні роботи);
- ✓ словесний метод (дискусія);
- ✓ наочний метод (ілюстрація, демонстрація, презентація);
- ✓ робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- ✓ методи дистанційного навчання;
- ✓ самостійна робота (виконання завдань);
- ✓ індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів першого рівня освіти.

Освітні технології:

- ✓ технології особистісно зорієнтованого навчання, які забезпечують розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма), формують комунікативні уміння;
- ✓ комунікативні та інформаційно-комунікаційні технології, технології проблемного навчання.

Система контролю та оцінювання

Перевірка та оцінювання знань студентів здійснюються у формі поточного та підсумкового контролю.

1. Поточний контроль перевірки засвоєного матеріалу: усне опитування (індивідуальне та фронтальне); письмове опитування (самооцінювання та взаємооцінювання термінологічних диктантів, аналізу мовних явищ; самостійні роботи); завдання для самоперевірки; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; проєкти (наскрізні проєкти; індивідуальні та командні проєкти; дослідницько-творчі та ін.) – для перевірки самостійної роботи студентів; есе.

2. Тематичний (модульний) контроль: усне опитування; тестування; модульні контрольні роботи.
3. Підсумковий контроль: іспит (усна відповідь і письмова робота).

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Розподіл балів, які отримують студенти

ЗМ 1 (30 балів)							ЗМ 2 (30 балів)					Підсумковий контроль (іспит)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5		
4	4	4	4	4	5	5	7	8	5	5	5	40	100

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає диференційований підхід.

Оцінку А (90–100 балів), або «**відмінно**», отримують студенти, які

- ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми;
- виявили поглиблене розуміння проблем морфеміки і словотвору української мови, системних відношень між похідними одиницями;
- вільно оперують фактологічною джерельною базою, вдало наводять приклади для ілюстрації потрібних мовних явищ; оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу;
- регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у повідомленнях на практичних заняттях;
- ґрунтовно опрацювали всі питання, винесені для самостійного вивчення;
- глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю. Мовлення студентів логічне й послідовне, стилістично вправне, відображає широкий словниковий запас.

Оцінку В (80–89 балів), або «**дуже добре**», отримують студенти, які

- виявили обізнаність і частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу;
- знають праці вітчизняних дослідників у галузях морфеміки і словотвору;
- в основному засвоїли теоретичний матеріал;
- продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією;
- брали досить активну участь на практичних заняттях;
- у достатньому обсязі опрацювали питання

для самостійного вивчення; •у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку С (70–79 балів), або «добре», отримують студенти, які •виявили обізнаність і на достатньому рівні засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; •в основному опанували теоретичний матеріал; •продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; •достатньо розкрили, але не повністю, питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку D (60–69 балів), або «задовільно», отримують студенти, які •не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання з морфеміки і словотвору; •показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях; •у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу; •пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; •частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку E (50–59 балів), або «достатньо», отримують студенти, які •засвідчили погану обізнаність зі змістом теоретичних питань курсу; •обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури; •пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; •надто фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку FX (35–49 балів), або «незадовільно», з можливістю повторного складання отримують студенти, які не відвідували частину лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі; •не відвідували частину лекційних і практичних занять; •пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; •не опрацювали рекомендованої літератури; •під час відповіді допускають помилкові умовиводи, наводять неправильні приклади, або ж не вміють прокоментувати запропоновані мовні явища; •не розкрили питання підсумкового модуля-контролю; •продемонстрували нелогічне, плутане мовлення зі стилістичними, граматичними та іншими помилками.

Оцінку F (1–34 бали), або «незадовільно», з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які не відвідували лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі, тому не могли бути допущені до складання іспиту; •пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили потрібних навичок і бажання до самостійної роботи, •взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури; •якщо ж студенти були допущені до іспиту, але не розкрили питань підсумкового модуля-контролю, не відповідали на додаткові запитання, то їхню відповідь оцінюють «незадовільно».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	Відмінно	A	відмінно
80–89	Добре	B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69	Задовільно	D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів за змістовим модулем 1

Студент повинен знати:

1. Поняття про морфеміку. Предмет і завдання морфеміки.
2. Визначення морфеми як найменшої значеннєвої одиниці мови.
3. Дискусійність і суперечливість поглядів на морфему.
4. Основні ознаки морфеми.
5. Зіставлення морфеми з іншими одиницями мови.
6. Функції морфеми.
7. Співвідношення понять морфема, морф, аломорф.
8. Визначення морфа й аломорфа, ознаки аломорфів, причини появи аломорфів.
9. Особливості варіантів морфем.
10. Морфемні структури слів української мови та ступені реалізації морфемної структури слова (ядро й периферія).
11. Морфемні словники української мови.
12. Класифікаційні типи морфем.
13. Класифікація морфем за характером значення: кореневі та афіксальні морфеми.
14. Поняття про афіксоїди як морфеми перехідного типу, причини їх появи.
15. Типи афіксоїдів: суфіксоїди та префіксоїди.
16. Поділ афіксів на препозиційні та постпозиційні.
17. Поняття про конфікс (циркумфлекс). Особливості іменникових, прикметникових та дієслівних конфіксів.
18. Субморф – особливий тип афіксальних морфем.
19. Місце інтерфікса в морфемній будові простих і складних слів. Особливості іменникових та прикметникових інтерфіксів.
20. Поділ морфем на лексико-поняттєві, словотвірні і словозмінні.

21. Синтаксична (транспозиційна), семантична і структурна функції словотворчих морфем.
22. Модифікаційні та мутаційні словотворчі морфеми.
23. Флексія – особливий тип словозмінних та словотворчих морфем.
24. Класифікація морфем за наявністю / відсутністю звукового показника: субстанціональні та нульові афікси.
25. Питомі та запозичені морфеми, прості та складені афікси.
26. Поділ морфем на регулярні та нерегулярні.
27. Поняття про уніфікси.
28. Визначення кореневої морфеми. Спільнокореневі слова.
29. Роль кореня в організації лексичного значення слова. Принципи виділення кореневих морфем.
30. Історична мінливість морфологічної будови слова. Первинні (прості) і вторинні (складні) кореневі морфеми.
31. Поділ коренів за способом вживання: вільні і зв'язані кореневі морфеми.
32. Поняття основи слова. Три підходи до визначення основи слова.
33. Граматичні основи: словозмінні, формотворчі.
34. Вільні і зв'язані основи слова.
35. Подільні й неподільні основи слова.
36. Похідні й непохідні основи. Ступені похідності основ.
37. Словотвірні (твірні) основи.
38. Історичні зміни в морфемному складі слова: спрощення, перерозклад, ускладнення.
39. Методика здійснення морфемного аналізу слова.

Студент повинен вміти:

1. Формулювати визначення основних одиниць морфеміки.
2. Виявляти аломорфи кореневих та афіксальних морфем, встановлювати причини їх появи.
3. Виявляти варіанти морфем.
4. Здійснювати порівняльну характеристику кореневих та афіксальних морфем.
5. Виділяти у словах афіксоїди, пояснювати причини їх появи.
6. Виділяти конфікси у словах різних частин мови.
7. Подавати характеристику всіх морфів слова за функцією.
8. Розмежовувати транспозиційні, мутаційні та модифікаційні функції афіксів.
9. Виявляти у словах нульові суфікси і флексії, встановлювати їхню функцію.
10. Розпізнавати у словах інтерфікси, субморфи та уніфікси.
11. Здійснювати морфемне членування слова й записувати його морфемну будову за допомогою формул, до яких входять спеціальні позначки морфем різного типу.
12. Виділяти у словах кореневі морфеми, добирати спільнокореневі слова.

13. Подавати характеристику кореневих морфів за походженням і за характером зв'язку з іншими морфемами.
14. Пояснювати причини появи вторинних кореневих морфем.
15. Враховуючи різні аспекти визначення основи слова, виділяти словозмінні, формотворчі основи, встановлювати випадки, коли ці основи збігаються, а коли вони є різними.
16. Встановлювати подільні й неподільні, похідні й непохідні основи.
17. Виділяти у словах твірні основи.
18. Виявляти у морфемному складі слова різні історичні зміни: спрощення, перерозклад, ускладнення.
19. Здійснювати морфемний аналіз слова.

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів за змістовим модулем 2

Студент повинен знати:

1. Словотвір – самостійний розділ мовознавства. Місце і роль словотвору в сучасній лінгвістиці.
2. Поняття про словотвірну деривацію в контексті лексичної та синтаксичної деривації.
3. Зв'язок словотвору з іншими мовознавчими дисциплінами: синтаксисом, лексикологією, морфологією та ін.
4. Особливості похідних слів – як основних одиниць словотвору. Ознаки похідного слова.
5. Мотивація і похідність – базові поняття словотвору.
6. Системність словотвірного рівня мови. Поняття про словотвірний тип, словотвірну модель, словотвірну категорію.
7. Словотвірна база й похідне слово. Поняття про твірну (мотивувальну) основу.
8. Явище подвійної мотивації.
9. Словотвірне значення слова. Семантична перифраза.
10. Способи словотворення. Класифікація способів словотворення.
11. Загальна характеристика морфологічного способу словотворення.
12. Особливості афіксального словотворення.
13. Специфіка безафіксного словотворення.
14. Методика здійснення словотвірного аналізу слова.
15. Афіксальні різновиди іменникового словотворення.
16. Продуктивні та малопродуктивні типи творення іменників.
17. Словотвірні типи іменників на позначення назв осіб та неістот.
18. Словотвір іменників зі значенням збірності та речовинності.
19. Словотвір іменників зі значенням суб'єктивної оцінки та ін.
20. Безафіксне творення іменників.
21. Продуктивні типи творення складних іменників.
22. Іменники, утворені усиченням основи твірного слова.
23. Абревіація. Типи абревіації.

24. Словотворення іменників-неологізмів, -оказіоналізмів.
25. Продуктивні та непродуктивні типи творення прикметників морфологічним способом.
26. Особливості творення якісних, відносних та присвійних прикметників.
27. Продуктивні типи творення складних прикметників.
28. Продуктивні й непродуктивні типи творення дієслів морфологічним способом.
29. Префіксальний словотвір дієслів: особливості мотиваційних відношень. Словотвірні значення дієслівних префіксів.
30. Специфіка словотвірної мотивації відіменникових дієслів.
31. Дієслова, мотивовані прикметниками, числівниками, займенниками, прислівниками та вигуками.
32. Особливості творення прислівників, числівників, займенників морфологічним способом.
33. Принципи розмежування морфологічного та неморфологічних способів словотворення.
34. Неморфологічні способи словотворення: загальна характеристика.
35. Морфолого-синтаксичний спосіб неморфологічного словотворення.
36. Різновиди морфолого-синтаксичного способу: субстантивація, ад'єктивація, адвербіалізація, прономіналізація, препозитивація та ін.
37. Субстантивація, типи субстантивації: повна й часткова.
38. Лексико-синтаксичний спосіб неморфологічного словотворення.
39. Лексико-семантичний спосіб словотворення.
40. Особливості творення прислівників, числівників та іменників лексико-синтаксичним способом.
41. Ономазіологічний аспект лексико-семантичного словотворення: апелятивація, онімізація.
42. Лексико-семантичний спосіб і поява слів-омонімів.
43. Системність словотвірних процесів.
44. Словотвірна модель.
45. Словотвірний тип, ознаки словотвірного типу, класифікація словотвірних типів.
46. Словотвірна категорія.
47. Комплексні одиниці словотвору, загальна характеристика.
48. Словотвірна пара.
49. Словотвірний ланцюг.
50. Словотвірна парадигма.
51. Словотвірне гніздо: ознаки словотвірного гнізда, його структура.

Студент повинен вміти:

1. Формулювати визначення основних одиниць словотвору.
2. Розмежовувати похідні й непохідні слова.
3. Встановлювати зв'язки між похідними словами і твірною базою, виділяти твірну основу в похідних одиницях, виокремлювати словотвірні форманти.

4. Розмежовувати способи словотворення (морфологічний і неморфологічні).
5. Встановлювати спосіб творення слів, зокрема розмежовувати афіксальне та безафіксне творення похідних морфологічним способом.
6. Здійснювати словотвірний аналіз слів.
7. Розмежовувати слова, утворені морфологічним способом та неморфологічними способами.
8. Давати характеристику морфолого-синтаксичного, лексико-синтаксичного, лексико-семантичного способів словотворення: встановлювати словотвірну базу та словотвірний формант.
9. Визначати різновиди морфолого-синтаксичного способу словотворення.
10. Встановлювати явища апелятивації й онімізації.
11. Здійснювати словотвірний аналіз слів, утворених неморфологічними способами словотворення.
12. Встановлювати приналежність слів до певних словотвірних моделей, типів, категорій.
13. Самостійно добирати лексичні одиниці, що належать до одного словотвірного типу чи однієї словотвірної моделі й категорії.
14. Розрізняти мутаційні, модифікаційні й транспозиційні словотвірні типи.
15. Компонувати слова у словотвірні пари, ланцюги, парадигми і гнізда.
16. Самостійно добирати слова, що можуть утворювати словотвірну пару, ланцюг, парадигму чи гніздо.

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Поняття про морфеміку. Предмет і завдання морфеміки.
2. Слово – носій комплексу лінгвістичних значень.
3. Морфема – найменша значеннєва одиниця мови. Визначення морфеми. Дискусійність поглядів на морфему. Аналіз наявних у сучасному мовознавстві тлумачень морфеми.
4. Основні ознаки морфеми. Функції морфеми. Морфема у зіставленні з іншими одиницями мови (фонемою, словом).
5. Співвідношення понять морфема, морф, аломорф.
6. Визначення аломорфа. Ознаки аломорфів. Причини появи.
7. Аломорфи і варіанти морфем.
8. Загальна характеристика класифікації морфем.
9. Класифікація морфем за характером значення. Класифікація афіксів за місцем розташування у слові.
10. Класифікація морфем за функціями.
11. Типи афіксів за способом їх вираження.
12. Класифікація морфем за походженням.
13. Класифікація морфем за способом вираження.
14. Класифікація морфем за частотністю вживання.

15. Визначення кореня слова, його роль в організації лексичного значення. Аброкорені.
16. Історична мінливість морфологічної будови слова.
17. Первинні та вторинні корені, їх розмежування. Причини появи вторинних коренів.
18. Поділ коренів за способом вживання: вільні і зв'язані корені.
19. Поняття про афіксоїди (префіксоїди і суфіксоїди).
20. Поняття про уніфікси.
21. Визначення субморфа.
22. Три підходи до визначення основи слова.
23. Словозмінні і формотворчі основи слова.
24. Словотворча (твірна) основа слова.
25. Похідні і непохідні основи.
26. Історичні зміни у морфемному складі слова – спрощення, перерозклад і ускладнення основи слова.
27. Методика виконання морфемного аналізу слова.
28. Словотвір – самостійний розділ мовознавства. Місце словотвору серед інших мовознавчих дисциплін, його зв'язок з іншими науками.
29. Основні одиниці словотвірного рівня (похідне слово, словотворчі форманти, комплексні одиниці).
30. Зв'язок словотвору з лексикологією, морфологією і синтаксисом.
31. Базові поняття словотвору.
32. Поняття про словотвірну мотивацію.
33. Похідне слово. Ознаки похідного слова.
34. Словотворча база і словотворчий формант.
35. Твірне слово і твірна основа слова.
36. Словотвірне значення похідного слова.
37. Семантична перифраза – як спосіб визначення словотвірної бази.
38. Загальна характеристика способів словотворення.
39. Критерії розмежування способів словотворення.
40. Морфологічний спосіб словотворення – афіксальний та безафіксний різновиди.
41. Конфіксальне словотворення іменників.
42. Особливості конфіксального словотворення прикметників.
43. Особливості конфіксального словотворення дієслів.
44. Аббревіація – як окремий тип безафіксного словотворення.
45. Усічення і нульова суфіксація.
46. Словотворення іменних частин мови. Продуктивні і непродуктивні типи іменників, прикметників.
47. Правопис складних іменників і прикметників.
48. Правопис іменникових, прикметникових, та дієслівних суфіксів.
49. Словотворення дієслів. Продуктивні і непродуктивні типи дієслів.
50. Префіксальний словотвір дієслів. Особливості словотвірних значень дієслівних префіксів.
51. Особливості творення прислівників морфологічним способом.

52. Основоскладання і словоскладання – як окремий спосіб словотворення.
53. Словотвір складних прикметників.
54. Словотвір складних іменників.
55. Загальна характеристика неморфологічних способів словотворення.
56. Морфолого-синтаксичний спосіб, його різновиди.
57. Явище субстантивації.
58. Ад'єктивація.
59. Адвербіалізація.
60. Лексико-синтаксичний спосіб словотворення.
61. Особливості творення прислівників і числівників лексико-синтаксичним способом.
62. Лексико-семантичний спосіб словотворення та поява слів-омонімів.
63. Явища апелятивації та онімізації при лексико-семантичному словотворенні.
64. Системність українського словотвору.
65. Основні ознаки словотвірного типу.
66. Транспозиційні, мутаційні та модифікаційні словотвірні типи.
67. Поняття словотвірної моделі та словотвірної категорії.
68. Будова словотвірного ланцюжка.
69. Особливості словотвірної парадигми.
70. Структура словотвірного гнізда.
71. Методика виконання словотвірного аналізу слова.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (протокол № 16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) під час вивчення дисципліни здобувачеві освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна література

1. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія [автори: І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. . Соколова; за ред. К. Г. Городенської]. Київ, 2017. 752 с.
2. Гримашевич Г. І. Морфемологія та дериватологія (курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти). Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. 156 с. <http://eprints.zu.edu.ua/37894/1>

3. Карпіловська Є. А. Системно-структурний підхід до вивчення динаміки сучасної української мови: здобутки та перспективи. *Українська мова*. 2016. № 4. С. 41–60.
4. Карпіловська Є. А. Концепція словотвору І. І. Ковалика в контексті сучасної слов'янської дериватології. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2017. Вип. 64 (1). С. 21–31.
5. Клименко Н. Ф. Морфемна структура слова як одиниця типологічного опису мов. *Клименко Н. Ф. Вибрані праці*. Київ, 2014. С. 295–309.
6. Клименко Н. Ф. Осново- і словоскладання у процесах номінації в сучасній українській мові. *Клименко Н. Ф. Вибрані праці*. Київ, 2014. С. 134–154.
7. Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ярошевич І. А. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
8. Пономаренко С. Сучасна українська мова: Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с.

Додаткова література

1. Городенська К. Г. Варіантність словотворчих суфіксів у розмовних найменуваннях осіб за зовнішніми ознаками. *Українська мова*. 2022. № 1 (81). С. 3–20.
2. Гуцуляк Т. Є. Образно мотивовані прикметники української мови (на матеріалі відсубстантивних дериватів із суфіксом -уват- (-юват-)). *Virtus: Scientific journal* [голов. ред. М. А. Журба]. 2017. №. 13. С. 159–165.
3. Гуцуляк Т. Є. До питання про специфіку творення прислівникових образних дериватів у контексті наукових поглядів В. В. Німчука. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. На пошану Василя Німчука, члена-кореспондента НАН України, доктора філологічних наук, професора (до 90-річчя з дня народження). Ужгород: ПП Данило С. І., 2023. Вип. 2(50). С. 117–126. URL: <http://visnyk-philology.uzhnu.edu.ua/issue/view/17417>. DOI:10.24144/2663-6840/2023.2(50).
4. Гуцуляк Т. Є. Образна мотивація: проблеми й аспекти дослідження. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Філологічні науки*. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2018. № 1. С. 54–65.
5. Грещук В., Грещук О. Словотвір і текст. Івано-Франківськ, 2022. 224 с.
6. Карпіловська Є. А. Українська морфеміка у слов'янських паралелях. *Rocznik Slawistyczny / Revue Slavistique*. 2023. Вип. 72. С. 67–89. URL: <https://journals.pan.pl/Content/129555/PDF/2023-RSLW-07.pdf>
7. Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 424 с.

8. Клименко Н. Ф. Взаємозв'язки словотвірної і лексичної семантики слів. *Клименко Н. Ф. Вибрані праці*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. С. 44–54.
9. Клименко Н. Ф. Словотвірна мотивація, регулярні, виражені, «нарощені» словотвірні значення (в типологічному аспекті). *Клименко Н. Ф. Вибрані праці*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. С. 359–366.
10. Климюк М. Аббревіація в українській періодиці початку ХХІ сторіччя. *Типологія та функції мовних одиниць*: наук. журн. Луцьк, 2016. № 2 (6). С. 63–74.
11. Козленко І. Унісуфікси: Морфемний та словотвірний статус. *Українське мовознавство*. Київ, 2014. Вип. 44. С. 13–28.
12. Коца Р. О. Динаміка лексико-словотвірних типів складних прикметників в українській мові. Ужгород: ФОП Сабов А. М., 2021. 594 с.
13. Кушлик О. П. Словотвірна парадигматика похідних дієслів в українській мові. Дрогобич: Коло, 2015. 384 с.
14. Левун Н. В. Типові порушення словотвірної норми в сучасній українській мові. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «Сучасна освіта: методологія, теорія, практика»*. Дніпро: Акцент ПП, 2021. С. 81–83. URL: https://www.bethana.org.ua/_files/ugd/de9706_70c126f156fa4a1c8ebafb3c9336c6d0.pdf#page=82
15. Мізіна О. І. Місце нульової суфіксації серед способів словотворення. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2015. Вип. 58. С. 47–50. <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2015/n58/20.pdf>
16. Нелюба А. М. Економія в словотвірній номінації української мови (Системний вимір): Монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2014. 184 с.
17. Меркулова О. З історії речовинних найменувань (суфікс *-иво* в українській мові). *Лінгвостилістика ХХІ століття: стан і перспективи*. 2014. С. 202–211.
18. Остапенко М. Легендарні імена в аспекті відонімного словотвору. *Мовознавство*. 2024. № 3–4. С. 44–60.
19. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець ХХ–ХХІ ст.): Монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.
20. Тараненко О. Російсько-українська війна і українська мова (попередні спостереження). І. *Мовознавство*. 2023. № 3. С. 3–29; І. *Мовознавство*. № 4. С. 3–25.

Словники

1. Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирєва, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: ТОВ «КММ», 2013. 416 с.

2. Віняр Г. М., Шпачук Л. Р. Словник новотворів української мови кінця ХХ століття. Кривий Ріг: КДПУ, 2002. 180 с.
3. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями. Київ, 2002. 908 с.
4. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. Київ, 1998. 441 с.
5. Колоїз Ж. В. Тлумачно-словотвірний словник okazіonalіzmів. Кривий Ріг: Явва, 2003. 168 с.
6. Нелюба А. Лексико-словотвірні інновації (1983–2003): словник. Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2004. 136 с.
7. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації. 2012–2013: Словник / Загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2014. 172 с.
8. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації (2014). Словник / Загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 220 с.
9. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації (2015–2016). Словник / Загальна редакція А. Нелюби. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2017. 204 с.
10. Нелюба А., Редько Є. Словотворчість незалежної України. 2012–2016. Словник. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2017. 460 с.
11. Нові слова та значення: словник / Уклали: Л. В. Туровська, Л. В. Василькова. Київ: Довіра, 2009. 271 с.
12. Полюга Л. М. Словник українських морфем: понад 45 000. Вид 3-є, допов. і випр. Київ: Довіра. 2009. 554 с.
13. Селігей П. О. Етимологічний словник запозичених суфіксів і суфіксоїдів в українській мові. Київ: Академперіодика, 2014. 324 с.
14. Яценко І. Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник. Київ, 1980. Т. 1 (А–Н); 1981. 356 с.; Т. 2 (О–Я). 352 с.

Інформаційні ресурси

1. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Український словотвір у термінах. Словник-довідник. Тернопіль: Джура, 2007. 260 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0004882>
2. Вебсловник жіночих назв української мови / Укладачка Олена Синчак; наук. ред. Ганна Дидик-Меуш; наук. консультант Василь Старко. Львів, 2022. URL: https://r2u.org.ua/html/femin_details.html.
3. Горох. Онлайн-бібліотека, в якій зібрані найбільш корисні словники української мови. URL: <https://goroh.pp.ua/>
4. Грабовська Л. Г., Рожок І. Л. Словотвір у запитаннях і відповідях: навч. посібник для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <http://nv-imc.edukit.zt.ua>
5. Електронний підручник з сучасної української мови. URL: <http://linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>.

6. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. Київ, 1998. 440 с. URL: http://lib.movahistory.org.ua/Slov_afiksalnykh_morfem.pdf
7. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. 2-ге вид., доповнене. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 328 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000663>; URL: <https://www.twirpx.com/file/232630/>
8. Полюга Л. М. Словник українських морфем. Вид. 2-ге. Львів: Світ, 2001. 446 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001996>
9. Пономаренко С. Сучасна українська мова. Морфеміка. Дериватологія. Морфологія : навчальний посібник / відп. ред. О. В. Крутоголова. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с. URL: <http://dspace.chmnu.edu.ua/bitstream/123456789/64/1/.pdf>
10. Словотвір. URL: <https://slovotvir.org.ua>
11. Словотвір сучасної української літературної мови / відп. ред. М. А. Жовтобрюх. Київ: Наук. думка, 1979. 405 с. (Автори: І. І. Ковалик, Л. О. Родніна, А. П. Грищенко, Л. А. Юрчук, Г. М. Гнатюк, В. М. Русанівський, К. Г. Городенська, Н. Ф. Клименко). URL: <http://www.inmo.org.ua/library.html>; URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?>; URL: <https://www.studmed.ru/science/yazyki-i-yazykoznanie/ukrainskiy-yazyk/grammatika/?page=2>
12. Тлумачний словник української мови: в 20-ти томах (електронна версія Українського мовно-інформаційного фонду НАН України). URL: <http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=461&page=20>
13. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
14. Українська мова. Науковий журнал. Архів номерів. URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/en/>

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися політики академічної доброчесності, яку регламентують такі документи:

- ✓ «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>

- ✓ «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzheny-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yurii-fedkovycha/>

**Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ)
під час виконання навчальних завдань:**

- ✓ допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- ✓ не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- ✓ додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.